

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Chov nebezpečných druhů zvířat

Natálie Kočí, DiS.

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Natálie Kočí, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Chov nebezpečných druhů zvířat

Název anglicky

Breeding of dangerous types of animals

Cíle práce

Cíl:

Autorka si klade otázku, zda zákony upravující chov zvířat vyžadujících zvláštní péči dostatečně kogentně regulují výskyt takových živočichů mezi chovateli, nebo zda jsou naopak mělké a bezobsažné a umožňují chovatelům jistou anarchii v držení takových zvířat. Cílem je tedy zjistit možnosti kontrolovatelnosti chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči, zvířat, která nejsou domestikovaná a jsou často opravdu nebezpečná.

Doplňujícím cílem je zjistit, jak sami chovatelé čelí možným problémům v souvislosti s chovanými živočichy, např. zda jsou si vědomi zvláštní odpovědnosti podle OZ, jak jsou pojištěni proti možné škodě těmito zvířaty způsobené.

Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a na praktickou část.

V teoretické části se uplatní zejména analýza právních předpisů, například

vyhl.č.75/1996, zákon 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, občanský zákoník č. 89/2012 Sb., a další...

Součástí analýzy bude i rozbor postupu schvalování a podmínek, které musí chovatel splňovat, aby mohl chovat nebezpečné zvíře. Nastínit, jak je celý postup zdlouhavý a složitý z právního hlediska.

Praktická část bude postavena na řízených rozhovorech s chovateli zvířat vyžadujících zvláštní péči zjišťování zkušeností orgánů státní veterinární správy a s chovateli specifických zvířat, rozsáhlost prohřešků a jejich závažnost.

Doporučený rozsah práce

30- 45 stran

Klíčová slova

zvíře, chov zvířat, bezpečnost, zvláštní péče, legislativa, škoda, odpovědnost, pojištění

Doporučené zdroje informací

ELISCHER D. KOBLIHA P. et al. Náhrada majetkové a nemajetkové újmy. Praktická příručka. Leges. Praha 2020 ISBN: 978-80-7502-382-7

http://eagri.cz/public/web/file/1409/VYKLAD_K_VYHLASCE_c._411_2008_Sb._O_STANOVENI_DRUHU_ZVIRAT_V
autor: JUDr. Jana Spurná, prosinec 2018

CHAPOUTHIER, Georges; SMOLOVÁ, Olga. Zvířecí práva. Vyd. 1. Praha: Triton, 2013, 118 s. ISBN 978-80-7387-607-4

MULLEROVÁ H., STEJSKAL V. Ochrana zvířat v právu Vydavatelství Academia. Praha: 2013 ISBN: 978-80-200-2317-9

PETROV, J. VÝTISK, M. BERAN, V. et al: Občanský zákoník. KOMENTÁŘ. Praha: C.H.Beck 2017. ISBN 978-80-7400-653-1

PRŮCHOVÁ, Ivana a KOCOUREK Tomáš. Živočichové a stavby z pohledu práva. In Dny práva 2011 -Days of Law 2011; Zvíře (ži-vočich) jako předmět právních vztahů. Brno: Masarykova uni-verzita, 2012. s. 84-113, 30 s. ISBN 978-80-210-5920-7

SKŘIVÁNKOVÁ, M., VEBROVÁ, J. et al. Veterinární zákon – praktický komentář: Vydavatelství Wolters Kluwer, Praha 2019 ISBN: 978-80-7598-398-5

www.mze.cz _oficiální stránky Ministerstva zemědělství ČR:

http://eagri.cz/public/web/mze/e-podatelna/ministerstvo-zemedelstvi/formulare-k-podani/Ochrana-zvirat_druhy-zvirat-vyzadujici-zvlastni-peci_zadost-povoleni-chovu-dzvzp.htm

www.svsr.cz: internetové stránky Státní veterinární správy; Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách).

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání; vyhláška 411/2008 Sb., o stanovení zvířat vyžadujících zvláštní péči; zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

---

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 21. 9. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 09. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Chov nebezpečných druhů zvířat" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce JUDr. Evě Kadlecové za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Chov nebezpečných druhů zvířat

Abstrakt

Bakalářská práce pojednává o chovu nebezpečných druhů zvířat, dnes již zvířat vyžadujících zvláštní péči, a jeho patřičné legislativní úpravě. V této práci budou vytyčeny základní pojmy, které se týkají daného tématu. Rozbor právních předpisů, přímá a nepřímá ochrana a welfare zvířete. Rozdělení vlastnických práv podle občanského zákoníku a druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči. Zdůrazněny budou předpoklady, které chovatelé musí dodržovat pro zajištění bezpečnosti zvířete, majetku a osob.

Dále v praktické části pomocí dotazníkového šetření, budou zjištěny informace od chovatelů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Především ohledně jejich individuálních chovů, složitosti schválení povolení k chovu a četnost kontrol veterinární správy. Cílem je zjištění možných problémů v souvislosti s chovanými živočichy a veterinární správou.

Klíčová slova:

zvíře, chov zvířat, chovatel, zvláštní péče, legislativa, veterinární správa, kontrolovatelnost, bezpečnost

Breeding of dangerous types of animals

Abstract

The Bachelor thesis discusses the breeding of dangerous types of animals, now animals requiring special care and its appropriate legislative regulation. In the Bachelor thesis will be the basic concepts of this topic. Analyse of legislation, direct and indirect protection and welfare of the animals. The distribution of property rights under the Civil Code and animals species requiring special care. The prerequisites to be followed by keepers to ensure the safety of the animals, property and persons will be highlighted.

Furthermore, in the practical part by means of a questionnaire investigation, information will be found from animal keepers requiring special care. In particular, as regards their individual holdings, the complexity of the approval of breeding permits and the frequency of inspections by the veterinary administration. The aim is to identify potential problems in relation to breeding of dangerous animals and veterinary administration.

Keywords: animal, animal breeding, breeder, special care, legislation, veterinary administration, controllability, safety

Obsah

Úvod	5
1. Cíl práce a metodika	7
Cíl práce	7
Metodika	8
Teoretická východiska.....	9
3.1 Rešerše právních předpisů upravujících welfare zvířat	10
3.1.1 Přímá ochrana zvířat:	10
3.1.2 Nepřímá ochrana zvířat:	11
3.2. Definice základních pojmů podle občanského zákoníku č.89/2012 Sb.....	13
3.3 Definice základních pojmů podle zákona č.246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání 17	
3.4 Definice základních pojmů podle zákona č.166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů	18
3.5 Postup schvalování chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči	20
3.5.1 Podmínky zahájení chovu	20
3.5.2 Obsahové náležitosti povolení a kontrola	21
3.5.3 CITES.....	23
2. Vlastní práce.....	24
4.1 Dotazníkové šetření	24
4.1.1 Věková skupina a pohlaví respondentů	25
4.1.2 Druh chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči.....	26
4.1.3 Počet zvířat v chovu	27
4.1.4. Praxe s chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči	28
4.1.5. Složitost a zdoluhavost získání povolení od veterinární správy.....	29
4.1.6. Kontrola chovu veterinární správou	30
4.1.7. Četnost kontrol chovů zvířat vyžadujících zvláštní péči	31
4.1.8. Pokud kontroly probíhají, uveďte prosím, četnost a průběh kontrol	31
4.1.9. Je chov především zálibou?	32
4.1.10. Nebezpečnost chovaných zvířat	33
4.2 Proces porizení zvířete vyžadujícího zvláštní péči	34
5. Výsledky a diskuse	37
6. Závěr	39
7. Seznam použitých zdrojů	41
10. Seznam grafů	43
11. Seznam obrázků.....	44

12.	Seznam příloh	45
13.	Přílohy	1

Úvod

Již v historii si lidé velkou část zvířat, dosud volně žijících, postupně ochočili. Ať už v minulosti u hospodářských zvířat nebo během posledních desítek let, kdy se zvířata kdysi nebezpečná, nyní zvířata vyžadující zvláštní péči, stávají domácími mazlíčky.

V evropské myšlenkové tradici byly vždy zdůrazňovány rozdíly mezi člověkem a zvířaty. Již Aristotelés deklaroval, že zvířata sice vnímají, ale nerozumějí, nechápou, nejsou rozumná, tudíž k nim také nenáleží řeč.¹

Úvahy o tom, že by člověk měl ostatním živočichům projevovat úctu a chránit je, jsou staré jako lidstvo samo a provázejí ho v průběhu celé jeho historie.² Na konci 19. století se pomocí vyhlášek začala řešit i otázka chovu. Především hospodářských zvířat. Od začátku 70. let 20. století se začala rozvíjet snaha vědců zkoumat u zvířat dovednosti, které vždy byly přisuzovány jen člověku. Tím se začaly rozvíjet otázky o podobnosti člověka a zvířete. Od té doby se pomalu začalo zlepšovat postavení zvířat. Z počátku šlo v první řadě o ochranu zvířat proti nehumánnímu usmrcování nebo úmyslnému strádání zvířat způsobované člověkem. Například zvířata neměla dostatek vody a potravy. Vznikaly sankce pro osoby, které způsobovaly zvířatům utrpení.

V období komunistického režimu nastal úpadek ve vývoji ochrany zvířat. Na zvířata bylo nahlíženo z velké většiny pouze jako na produkty, které zajišťují potravu. V roce 1992 byl vydán **zákon č.246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání**. Od této doby se zákon novelizoval a dále vyvíjel.

Dalším důležitým milníkem byla změna občanského práva s nástupem **občanského zákoníku 89/2012 Sb.** Ještě v nedaleké minulosti **před rokem 2012 bylo na zvířata nahlíženo jako na věci**, a to z toho důvodu, že podle mnohých nejsou schopny citového vnímání. Po tomto roce se mnohé změnilo. V bakalářské práci bude řešena především **vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadující zvláštní péči**, která obsahuje rozdělení těchto druhů.

---

¹MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN: 978-80-200-2317-9.

²CHAPOUTHIER, Georges; SMOLOVÁ, Olga. *Zvířecí práva*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2013, 118 s. ISBN 978-80-7387-607-4

Dále podmínky pro povolení chovu a žádost, kterou musí chovatel podat krajské veterinární správě před zahájením chovu. S touto vyhláškou dále souvisí **zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči** a o změně některých souvisejících zákonů.

Ustanovení **§494 občanského zákoníku** výslovně vymezuje právní status zvířat. Je důležitým vodítkem pro interpretaci a aplikaci soukromého práva. České soukromé právo opustilo dosavadní pojetí zvířat jako věci v právním smyslu, do které byla zvířata řazena již od doby římského práva.³

---

³MÜLLEROVÁ, Hana, David ČERNÝ a Adam DOLEŽAL. Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. Právo - etika - společnost. ISBN 978-80-200-2601-9.

1. Cíl práce a metodika

Cíl práce

Práce je zaměřena na otázku, zda zákony a předpisy upravující chov zvířat vyžadujících zvláštní péči dostatečně nesmlouvavě a kogentně regulují výskyt takových živočichů mezi chovateli nebo zda jsou naopak mělké a bezobsažné a umožňují chovatelům jistou anarchii v držení takových zvířat.

Cílem práce v teoretické části je vymezit základní pojmy týkající se chovu nebezpečných zvířat. Zejména podle občanského zákoníku č.89/2012 Sb., podle zákona č.246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, dále zákona č.166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů.

Cílem praktické části je najít možnosti kontrolovatelnosti chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči, která nejsou domestikovaná a jsou často opravdu nebezpečná. Pomocí dotazníkového šetření zjistit, jaký druh a počet zvířat se nejčastěji chová. Zjištění počtu let praxe s chovem, názory respondentů na nebezpečnost zvířat. Otázky týkající se získání povolení k chovu a četnost kontrol chovů veterinární správou. Součástí jsou i stanovené předpoklady, které jsou následně potvrzeny či vyvráceny.

Doplňujícím cílem je zjistit, jak sami chovatelé čelí možným problémům v souvislosti s chovanými živočichy, např. zda jsou si vědomi zvláštní odpovědnosti podle občanského zákoníku. Zda veterinární správa provádí zákonem stanovené kontroly, jejich průběh a četnost.

Následují výsledky a diskuse zjištěných dostatků a nedostatků týkající se úpravy zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Závěrem je shrnutí výsledků z teoretické i praktické části

Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a na praktickou část.

V úvodu práce je nastíněna historie vývoje právního statusu zvířat. Jeho celkový posun od prvních právních úprav po současnost.

V teoretické části je uplatněna rešerše právních předpisů upravující welfare zvířat. Přímá a nepřímá ochrana zvířat. Dále jsou definovány základní právní pojmy, týkající se chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči. Nejprve podle občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Následuje rešerše podle zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a podle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů. Součástí analýzy je i rozbor postupu schvalování podmínek, které musí chovatel splňovat, aby mohl chovat nebezpečná zvířata. Nastínění, jak je celý postup zdoluhavý a složitý z právního hlediska. Součástí je i mezinárodní úmluva (CITES) týkající se obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, která je zajišťována především podle vyhlášky č.82/1997 Sb., Ministerstva životního prostředí.

Praktická část je postavena na dotazníkovém šetření chovatelů exotických zvířat. Dotazník je vyplňován respondenty na internetovém portále ifauna.cz. Jsou řešeny především otázky chovů, druhu a počtu chovaných zvířat, počet let praxe s chovem. Zjišťování zkušeností chovatelů s orgány státní veterinární správy a průběhu prováděných kontrol. U každé otázky jsou slovně popsány výsledky. Pro přehlednost jsou zároveň zobrazeny pomocí grafů. Jsou stanoveny předpoklady, které se na základě výsledků potvrzují nebo vyvracejí. Součástí je i proces pořízení zvířete vyžadujícího zvláštní péči, který slouží jako přehled zákonných podmínek k získání daného zvířete.

V diskusi jsou řešeny výsledky z dotazníkového šetření, které vyjasní, zda jsou právní předpisy upravující otázky ohledně zvířat vyžadujících zvláštní péči dostatečné. Také zdali je kompletní seznam těchto zvířat upravený zákonem. Je zjišťována četnost kontrol chovů orgány veterinární správy.

Teoretická východiska

V České republice se pojetí zvíře jako věci v právním smyslu drželo až do roku 2012, kdy byl přijat občanský zákoník, ve kterém došlo k tzv. dereifikaci. Což znamená **odvěcnění**. Občanský zákoník zvíře z pojmu věc vylučuje v §494:

„Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“⁴

Nová právní úprava byla reakcí na vnímání přírody a zvířat z hlediska lidské ohleduplnosti. Inspirací pro zákonodárce bylo přijetí právní úpravy okolních států již v dřívější době. V Rakousku již v roce 1988, v Německu v roce 1990 a Švýcarsku roku 2002. V Polsku je upraveno zákonem na ochranu zvířat proti týrání od roku 1997.⁵

Rekodifikací se ze zvířat v roce 2012 stala samostatná kategorie, stojící vedle osob a věcí.⁶ Vyloučení zvířete z kategorie zvířat však nebrání tomu, aby byla **zvířata dále předmětem právních vztahů**. Především práva vlastnického. V tomto případě se na zvířata použije ustanovení o věcech v rozsahu neodporujícím jejich povaze. To znamená, že se zvířetem musí být zacházeno tak, aby byla **splněna podmínka welfare**. Zvířata nesmí být vystavována pocitům strachu, stresu a úzkosti. Tato úprava chrání, jak vlastníka, tak i zvířata.

Vlastnické právo vzniká na základě právních skutečností a to subjektivních nebo objektivních. Subjektivní právní skutečnost znamená právní jednání s projevem vůle. Jedná se například o koupi nebo dar. Kdežto objektivní právní skutečnosti vznikají nezávisle na vůli subjektu. Jsou to právní události – narození, smrt.⁷

Další způsoby nabývání vlastnického práva členíme na originární a derivativní. V případě derivativního způsobu nabývání je vlastnictví odvozeno od vůle předchozího vlastníka. Rozumí se tím např.: prodej, dar, dědictví. Originární neboli původní znamená, že vlastnické právo je nezávislé na předchůdci. Jedná se především o vydržení, dražbu, nabytí vlastnického práva přírůstkem, nález, nabytí, rozhodnutí orgánu veřejné moci.⁸

---

⁴ Občanský zákoník §494

⁵ Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). Nový občanský zákoník [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, © 2013-2015

⁶ TÉGL, Petr. Právní povaha zvířete v soukromém právu. In: MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svatek III. § 419-654. 1. vyd. Praha: Leges, 2014

⁷ KNAPP, Viktor. Teorie práva. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995

⁸ HENDRYCH, Dušan, a kol. Právní slovník. 1. vydání. Praha: S.H.Beck, 2001. 1189 s. ISBN 80-7179-360-4.

3.1 Rešerše právních předpisů upravujících welfare zvířat

Právními předpisy jsou stanoveny povinné **předpoklady pro zabezpečení pohody zvířat**. Mají zamezovat nejvýraznějším formám týrání, strádání a utrpení zvířat. Podmínky týkající se ochrany zvířat jsou upraveny v mnoha právních předpisech, a to na úrovni národní a nadnárodní (evropské).

Je to rozsáhlý soubor, a proto se nejčastěji rozděluje na **dvě základní skupiny**.⁹

3.1.1 Přímá ochrana zvířat:

Řadí se sem právní předpisy, které definují, zakazují a postihují činnosti považované za týrání zvířat. A to zejména tyto vyhlášky a zákony:

- **Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat:**

Tato vyhláška poukazuje na dispoziční a technické využití prostoru, ve kterém jsou zvířata chována. Například: osvětlení, vzduch, podlahy. Zároveň umožňuje veterinární správě učinit vyšetření a ošetření.

- **Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat:**

Zde se řeší pro nás důležitá podmínka chovu kočkovitých šelem. A to zejména teplota, která musí být splněna pro jejich chov. Dále prostorové podmínky a vybavení vnitřních ale i venkovních prostor, které mají v tomto případě specifické požadavky.

- **Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči:**

Tato vyhláška je společně s veterinárním zákonem ústředním předpisem tématu této práce. V této vyhlášce nalezneme **rozdělení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči** podle třídy. **Viz příloha č. 1.**

Součástí vyhlášky je žádost o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

---

⁹<https://cit.vfu.cz/ozw/predpisy.htm> (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

- **Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě:**

Hlavním obsahem této vyhlášky jsou stanovené **podmínky na přepravu zvířat**.

Především požadavky na prostor, ve kterém budou zvířata přepravována. Nalezneme zde i žádost o povolení dopravce pro převoz živých zvířat.

- **Vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování:**

Zahrnuje dočasné osvědčení o způsobilosti osob související s porážením zvířat a usmrcováním kožesinových zvířat. Důležitou součástí je nákres a popis stanovených míst na hlavě vybraných druhů zvířat pro vedení omračovacího úderu.

Například u krokodýlů se přístroj s projektilem umístí doprostřed čela mezi očníce tak, aby projektil pronikl do kůry mozkové. Úkon musí být proveden tak, aby zvíře okamžitě upadlo do bezvědomí, až do doby smrti.

- **Zákon č.246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání:**

Zde jsou zakotveny všechny **prostředky a způsoby ochrany zvířat** zejména proti nehumánnímu usmrcování a týrání zvířat. Maximální doba jejich přepravy, kvalita a množství potravin, dostatek veterinární péče a další.

- **Zákon č.40/2009 Sb., trestní zákoník:**

Za nesplnění zákonných podmínek chovu, může nastat situace, kdy bude chovateli stanovena sankce, zakázáno držení a chov zvířat. V případě zvláště hrubého porušení podmínek, například týráním, hrozí pachateli trest odnětí svobody. Ve většině případů se jedná o nedodržení podmínek, které musí být v souladu s welfare zvířete.

- **Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů:**

Obsahuje informace ohledně chovu, povinností chovatele, dopravy a přepravy zvířat, obchodování se zvířaty, nebezpečné nákazy.

3.1.2 Nepřímá ochrana zvířat:

Patří sem právní **předpisy, které upravují zacházení se zvířaty**, způsoby a podmínky chovu zvířat, předpisy upravující působnost, péči a zdraví zvířat, krmiva, léčiva, chemické a návykové látky.

Dále ochranu životního prostředí, přírody a krajiny, myslivosti, rybářství, rostlinolékařskou péči a další. Tyto předpisy postihují případy, kdy nedochází k týrání zvířat definovanému zvláštním zákonem, ale mohlo by jiným způsobem dojít k poškození zdraví, utrpení nebo narušení pohody zvířat.¹⁰

- **Vyhláška č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí:**

Obsahuje především podmínky pro převoz zvířat ze třetích zemí za účelem obchodu.

Kontrolu dovozu provádí Pohraniční veterinární stanice České republiky. Při vývozu musí být vydáno veterinární osvědčení, které vystavuje úřední veterinární lékař.

- **Vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností:**

Stanovuje veterinární požadavky na prostředí chovu zvířat. Veterinární požadavky budov sloužící k obchodu se zvířaty. Odborné veterinární kurzy pro odchyt zvířat bez pána, toulavých nebo opuštěných zvířat.

- **Zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky:**

Komora veterinárních lékařů sídlící v Brně. Sdružení veterinárních lékařů v okresech. Každý veterinární lékař na území ČR musí být členem této veterinární komory.

- **Vyhláška č. 210/2010 Sb., o provedení některých ustanovení o obchodování s ohroženými druhy:**

Formuláře žádostí a evidenční karty. Evidence žadatelů o doklad CITES. Záznamy o obchodu se zvířaty a chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči.

- **Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech:**

Požadavky pro výrobu, dovoz, používání, balení, označování a dopravu krmiv.

---

¹⁰<https://cit.vfu.cz/ozw/predpisy.htm> (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

- **Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů:**

Podpora veřejného zdraví – hodnocení rizik, prevence a karanténa. V případě např.: šíření nemocí – ptačí chřipka.

- **Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník**

Je velice složitý a rozsáhlý. Níže jsou vybrány paragrafy, které obsahují problematiku zvířat. Například **§494, který upravuje pojem zvíře**. Dále vlastnictví a omezení vlastnictví, které je upraveno v §1011 - §1014. Přivlastnění se týká §1045 - §1049 a nález §1058 - §1059. Občanský zákoník vymezuje i přírůstky zvířat, které obsahuje §1073. Služebnost stezky, průhon a cesty jsou pro zvířata vymezeny v §1274 a §1275. Právo pastvy hospodářských zvířat s výjimkou prasat a drůbeže je upraveno v §1278 - §1282. Práva a povinnosti chovatele zvířete v nájemním bytě upravuje §2258. Škody způsobené zvířetem jsou upraveny v §2933 - §2935. Náhradu při poranění zvířete nalezneme v §2970.

3.2. Definice základních pojmů podle občanského zákoníku č.89/2012 Sb.

Hlavním pramenem občanského práva je občanský zákoník. Občanské právo je nejstarším odvětvím soukromého práva. Jsou v něm upraveny majetkové vztahy fyzických, právnických osob a státu. **Předmětem občansko-právních vztahů jsou věci a jiné majetkové hodnoty.**

Zvíře: (§ 494 zákoníku)

Občanský zákoník v České republice definuje pojem „zvíře“ jako:
„Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“

Ustanovení **označuje zvíře jako živého tvora nadaného smysly**. Tím se zvíře liší od člověka nadaného nejen smysly, ale především rozumem (§ 19); z toho důvodu má člověk

přirozená práva. Nicméně povaha zvířete jako živého tvora justifikuje jeho vyloučení z kategorie věcí.¹¹

Lze tedy říci, že zvíře je z hlediska zákona bráno, jako živý tvor, který svými smysly dokáže vnímat. Proto se na něj již nenahlíží jako na věc. Jsou na něj však použity některé ustanovení o věci.

Omezení vlastnického práva: (§1014 zákoníku)

Dalšími definicemi, které zachycuje občanský zákoník, jsou:

„Ocitne-li se na pozemku cizí movitá věc, vydá ji vlastník pozemku bez zbytečného odkladu jejímu vlastníku, popřípadě tomu, kdo ji měl u sebe; jinak mu umožní vstoupit na svůj pozemek a věc si vyhledat a odnést. Stejně tak může vlastník stíhat na cizím pozemku chované zvíře“

Dalo by se říci, že pokud nám uteče zvíře a nachází se na pozemku někoho jiného, máme právo vstoupit na pozemek, kde se zvíře nachází a odvést si ho zpátky. Dále **zákoník upravuje podmínky na náhradu škody** pro případ, že zvíře na cizím pozemku škodu způsobí. V občanském zákoně zní takto:

„Způsobí-li věc, zvíře, roj včel nebo výkon práva podle odstavce 1 na pozemku škodu, má vlastník pozemku právo na její náhradu.“

Dále lze cizí věc použít a omezit tím dočasně vlastníková práva ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu, v nezbytné míře a po nezbytnou dobu, nelze-li účelu dosáhnout jinak. Je jím především ohrožení života či zdraví při přírodních katastrofách.¹² Naléhavý veřejný zájem, definovat však také nelze. Záleží na uvážení soudu, který přihlédne k závažnosti hrozícího následku, účelnosti použití věci i k situaci osoby, která cizí věc použila.¹³

---

¹¹ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). Nový občanský zákoník [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, © 2013-2015*

¹² *ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA a kol., Občanský zákoník. Komentář, Svazek I, (§1–654), WoltersKluwer 2013, ISBN: 978-80-7478-370-8*

¹³ *PETROV, J. VÝTISK, M. BERAN, V. et al: Občanský zákoník. KOMENTÁŘ. Praha: C.H.Beck 2017. ISBN 978-80-7400-653-*

Nabytí vlastnického práva:

1. Přivlastnění: (§1045 - §1048 zákoníku)

Je především dovolené ponechání si věci (zvířete), které nikomu nepatří, které je upraveno v §1045. Dále „*Divoké zvíře je bez pána, dokud žije na svobodě.*“

Tato definice je pochopitelná takto. V případě, že divoké zvíře odchytil nebo objeví ve volné přírodě člověk, má se za to, že má svého vlastníka.

V dalším odstavci občanského zákoníku se hovoří o zajatém, zkroceném a opuštěném zvířeti:

„Zajaté zvíře se stane zvířetem bez pána, jakmile získá svobodu a jeho vlastník je bez prodlení a soustavně nestíhá nebo nehledá ve snaze je znovu zajmout. Takové zvíře se však zvířetem bez pána nestane, je-li označeno takovým způsobem, že lze jeho vlastníka zjistit.“

Pokud zvíře, které má svého pána, uteče a vlastník o něj nejeví zájem ani ho nehledá, stává se zvířetem bez pána. Zvířetem bez pána se nemůže stát zvíře, které je svým pánem označeno.

„Zkrocené zvíře, které vlastník nestíhá a které se ani samo k vlastníkovi v přiměřené době nevrátí, ač mu v tom nikdo nebrání, se stává zvířetem bez pána a smí si je přivlastnit na soukromém pozemku jeho vlastník, na veřejném statku pak kdokoli. Platí, že přiměřenou dobou pro návrat zvířete k vlastníkovi je doba šesti týdnů.“

Pokud se zkrocené zvíře nevrátí ke svému pánovi do šesti týdnů, může si toto zvíře přivlastnit vlastník pozemku, na kterém se momentálně zvíře nachází. Pokud místo, kde se nachází je veřejné, může si ho přivlastnit kdokoli. Tato definice však nebude použita v případě, že je zvíře označeno svým majitelem a dá se jeho vlastník zjistit.

„Domácí zvíře se považuje za opuštěné, pokud je z okolností zřejmý vlastníkův úmysl zbavit se zvířete nebo je vyhnat. To platí i o zvířeti v zájmovém chovu.“

Je-li viditelný vlastníkův nezáměr nebo dokonce úmysl vyhnat zvíře, a to i v zájmovém chovu, má se za to, že je opuštěné.

1. Nález:(§1058 - §1059 zákoníku)

„Je-li nalezeno zvíře, u něhož je zjevné, že mělo vlastníka, oznámí nálezce nález bez zbytečného odkladu obci, nelze-li z okolností poznat, komu má být vráceno.“

V případě, že se najde zvíře, u kterého není evidentně znám jeho vlastník, musí se nález nahlásit v místně příslušné obci v co nejbližší době nálezce.

Další odstavec §1058 ukládá povinnost osobě, která zvíře nalezne se o něj starat a to tak, jako kdyby bylo jeho vlastní, dokud si ho nepřevzme vlastník.

Dále §1059 se pojednává o zvířeti v zájmovém chovu. V tomto případě platí povinnost vyčkat alespoň dva měsíce, než se nálezce stane vlastníkem zvířete. Pokud zvíře vlastnit nechce, zařídí obec útulek, kde bude se zvířetem volně nakládáno. Pokud se o zvíře nikdo nepřihlásí po dobu čtyř měsíců ode dne převzetí zvířete. Pokud o nalezeném zvířeti bylo informováno veřejnosti, až po předání zvířete osobě, která spravuje útulek, lhůta plyne od chvíle vyhlášení nálezů zvířete.

Škoda způsobená zvířetem: (§2933-2935 zákoníku)

„Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo“

Za škodu způsobenou zvířetem je zodpovědný jeho vlastník. Z tohoto důvodu musí nahradit újmu poškozenému. Existují případy, kdy náhradu škody neplatí vlastník. Například v případě, bylo-li zvíře svěřeno jiné osobě, než je sám vlastník. Pak náhradu škody hradí společně a nerozdílně. V případě, že bylo zvíře odebráno vlastníku či osobě, které je svěřeno. Náhrada škody je připisována třetí osobě, které je prokázáno, že odebrání nemohlo být vlastníkem ani osobou, které bylo zvíře svěřeno zabránit. Pokud se tato podmínka neprokáže, náhradu škody hradí všichni účastníci společně a nerozdílně. Existuje i možnost zprostit se odpovědnosti. Osoba povinná k náhradě škody musí prokázat, že při dozoru nad zvířetem nezanedbala potřebnou pečlivost. “Míra náležité pečlivosti není zákonem stanovena. Její naplnění bude záležet na posouzení, zda byly dodrženy obecné bezpečnostní požadavky chovu daného druhu zvířete i na skutkových okolnostech případu.“¹⁴

---

¹⁴PETROV, J. VÝTISK, M. BERAN, V. et al: *Občanský zákoník. KOMENTÁŘ. Praha: C.H.Beck 2017. ISBN 978-80-7400-653-1*

3.3 Definice základních pojmů podle zákona č.246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Začátkem zákona na ochranu zvířat proti týrání je použita následující věta:

„ Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka “

Jak je z této věty zřejmé, zákon na ochranu zvířat proti týrání se spíše orientuje na pocity zvířat a zacházení s nimi. Kdežto občanský zákoník se zaměřuje spíše na zvířata jako předmět vlastnictví. **Účelem zákona na ochranu zvířat proti týrání je zvířata chránit**, zejména před nehumánním zacházením, a to i v případě, že nebyl prokázán úmysl zvířeti ublížit.

Podle §3 tohoto zákona je kodifikováno volně žijící zvíře jako jakékoliv zvíře, které žije v přírodě bez pomoci člověka, a to i za předpokladu, že je chováno v zajetí. V tomto paragrafu se dále hovoří o toulavém zvířeti jako o zvířeti patřícím člověku, které momentálně není pod kontrolou svého majitele a nenachází se ani na jeho pozemku.

Definovány jsou také utrpení a usmrcení zvířete. Utrpením se rozumí stav zvířete, při kterém pociťuje bolest, kterou nemůže nijak samo odvrátit. Usmrcení zvířete by mělo být provedeno humánním způsobem za předpokladu, že je nevyhnutelně nutné. Usmrcení je možné pouze veterinárním lékařem s použitím schválených prostředků.

Dále o zajištění zvířete podle §4 je zřejmé, že každý chovatel je odpovědný za zvíře, které chová tím způsobem, aby nenapadlo nebo neusmrtilo zvíře jiného chovatele.

Nejdůležitější částí pro tuto bakalářskou práci je především část zákona týkající se chovatele a druhu zvířete vyžadující zvláštní péči.

Chovatel:(§ 3 písm. k 246/1992 Sb., zákona na ochranu zvířat proti týrání)

„Chovatelem je každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová (dále jen „chová“) zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchranné stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady“

Chovatelem se rozumí vlastník zvířete nebo skupiny zvířat, který zabezpečuje jejich biologické a fyziologické potřeby. Zároveň splňuje práva a povinnosti. Dbá na welfare zvířat a dodržuje podmínky chovu stanovené zákonem,

Druh zvířete vyžadující zvláštní péči: (§ 3 písm. g 246/1992 Sb., zákona na ochranu zvířat proti týrání)

„Druhem zvířete vyžadujícím zvláštní péči je druh zvířete v zájmovém chovu, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování.“

Jedná se o speciální kategorie zvířat, jejichž chov není možný bez povolení krajské veterinární správy. **Jsou to exotická zvířata, která mají specifické požadavky na své fyziologické potřeby.** Nejčastěji jsou to zvířata spadající do Mezinárodní úmluvy CITES. Což je úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Jedná se například o pandy, lemury, kočkovité šelmy, slony, krokodýly a další.

3.4 Definice základních pojmů podle zákona č.166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů

Veterinární zákon stanovuje povinnosti chovatelům, které se týkají chovů zvířat. Důležitou roli ve věcech veterinární péče mají orgány státní správy. Nejdůležitějším orgánem jsou orgány veterinární správy, které mohou nařizovat mimořádná veterinární opatření. Dalším úkolem je chránit Českou republiku před nákazami a nemocemi přenosnými na člověka.

Chovatel: (§3 písm. a) zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů)

„Chovatelem je každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu“

Jedná se o fyzickou osobu starší 18 let. Chovatelem se rozumí i osoba, která zvíře chová pouze v určitém období jeho života. Například prasata, která jsou určena pro jatka. Pro chovatele jsou stanovena práva a povinnosti, které musí dodržovat a jsou kontrolována veterinární správou. Chovatelem může být i právnická osoba. Například zoologické zahrady nebo cirkusy.

Povinnosti chovatelů:(§4 zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů)

Chovat zvířata v prostředí a podmínkách, které splňují jejich biologické potřeby. Cílem veterinární správy je předcházet újmě na zdraví zvířat. Musí být sledován jejich zdravotní stav.

Veterinární správa se snaží předcházet šíření nemocí a včasným oznámením při vzniku nákazy, zároveň očkovaním předchází možné nákaze při napadení zvířete člověkem.

Chov zvířat:

Chovatel je povinen dodržovat všechny povinnosti plynoucí z předpisů Evropské unie, např. Evropského parlamentu a Rady EU.¹⁵

Přeprava:

Musí probíhat v souladu se základní zásadou, že zvířata nesmí být přepravována způsobem, který může způsobit jejich zranění nebo utrpení. Důležitá je pohoda zvířat, která by měla být splněna při nakládce, překládce i vykládce. Dále musí přeprava splňovat veškeré podmínky stanovené veterinárním zákonem, a to například prostory a zařízení, v nichž jsou zvířata přepravována.

Veterinární zákon upravuje i podmínky pro získání závazného posudku Státní veterinární správou, bez které stavební úřad nemůže žadateli vydat kolaudační souhlas pro stavbu nebo zařízení týkající se chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči. Zároveň každé dovezené zvíře tohoto druhu z třetích zemí při vstupu na území České republiky musí projít kontrolou pohraniční veterinární stanice. Při vývozu musí být vydáno veterinární osvědčení, které vystavuje úřední veterinární lékař.

---

¹⁵SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela. *Veterinární zákon. Praha: WoltersKluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-398-5.*

3.5 Postup schvalování chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči

Chovem dle zákona se rozumí jednotlivé zvíře, ale i skupina zvířat, kterou chová jeden chovatel nebo společně skupina chovatelů. Většina zvířat může být chována bez povolení a jakýchkoliv omezení, některá po registraci chovu. Existuje však skupina zvířat vyžadujících zvláštní péči. V tomto případě je **k chovu nutná, jak registrace, tak i povolení státní veterinární správy**. Od ledna 2022 vstoupila v platnost vyhláška, která zpřísní podmínky chovů. Jedná se o rozšíření chovů. V tomto případě může chovatel rozšířit chov až v případě, že nabyla právní moc rozhodnutí o povolení chovu.

Nově o změně, odnětí nebo rozšíření informuje krajská veterinární správa místně příslušnou obec, kde se chov nachází. K žádosti o povolení musí být doložen i kolaudační souhlas nebo kolaudační rozhodnutí stavebního úřadu, a to v případě chovu lidoopů nebo vybraných druhů šelem.

3.5.1 Podmínky zahájení chovu

V případě chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči je nutností **dosažení zletilosti chovatele**. „Vzhledem k tomu, že povolení k chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči je určeno pro chov zvířat v zájmových chovech [§ 3 písm. e), § 13 zákona], je pro snadnější výklad novelou zákona v § 13 odst. 5 stanoveno, že povinnost požádat o povolení chovu příslušný orgán veterinární správy se nevztahuje na chov zvířat v zoologických zahradách, záchranných stanicích a na chov loveckých dravců držených podle zákona o myslivosti.“¹⁶

V těchto případech se nejedná o zájmové chovy.

Další podmínkou pro zahájení chovu je **povolení vydané krajskou veterinární správou** na základě formuláře, který můžete vidět v **příloze č. 2**.

Krajská veterinární správa informuje obec, na jejímž území se má chov nacházet, a to i v případě rozšíření nebo zrušení chovu. Hlavní podmínkou je zachování fyziologických funkcí a biologických potřeb, tak aby bylo splněno **welfare zvířete**.

Objekt musí být zajištěn tak, aby zvíře nebo zvířata nemohla uprchnout. V případě změny nebo zániku podmínek ze strany chovatele, může veterinární správa změnit povolení nebo ho odejmout. Chovatel o změnách musí informovat krajskou veterinární správu nejpozději do 30

---

¹⁶https://eagri.cz/public/web/file/1409/VYKLAD_K_VYHLASCE_c._411_2008_Sb._O_STANOVENI_DRUHU_ZVIRAT_VYZA_DUJICICH_ZVLASTNI_PECI.pdf (Ministerstvo zemědělství)

dnů od okamžiku, kdy nastaly. Při nedodržení těchto stanovených podmínek náleží chovateli sankce.

3.5.2 Obsahové náležitosti povolení a kontrola

Povolení se vydává **na dobu tří let**. Na základě písemné žádosti může být dále prodlouženo. V každé žádosti o povolení musí být obsaženy identifikační údaje žadatele o chov, místo, kde se má chov nacházet. Místo musí být na **území České republiky**. Dále popis chovu, vybavení, druh a počet chovaných zvířat. Souhlas s prováděním kontrol zvířete/zvířat a dále prostorů, které jsou bezprostředně s chovem spjatá. V případě lidoopů nebo některých druhů šelem je navíc potřeba kolaudační souhlas a osvědčení o způsobilosti k jejich chovu. **Kontrola**, která řeší splnění podmínek, probíhá **alespoň jednou za rok** a tuto kontrolu provádí krajská veterinární správa, která povolení vydala. Z každé kontroly je vytvořen záznam, který se archivuje po dobu pěti let.

Příložená tabulka zobrazuje výsledky kontrol veterinární správy za rok 2021. V tabulce je uveden řádek týkající se zvířat vyžadujících zvláštní péči, kde jsou uvedeny informace ohledně počtu kontrol, počtu kontrolovaných zvířat a počty zjištěných závad v důsledku kontrol.

Česká republika

Skupina zvířat	provedeno kontrol	kontrolováno zvířat	počet zjištěných závad	
			kontrol	zvířat
Hospodářská zvířata celkem	2 753	8 937 423	393	158 054
Zájmová zvířata celkem	3 571	608 514	785	3 505
- zájmová zvířata - druh zvláštní péče	608	5 584	39	120
- ostatní zájmová zvířata	2 963	602 930	746	3 385
Volně žijící zvířata celkem	181	26 633	22	86
- zvířata cirkusů	33	616	12	68
- zvířata v ZOO	60	14 986	0	0
- ostatní volně žijící zvířata	88	11 031	10	18
Laboratorní zvířata celkem	67	35 157	1	1 000
Celkem	6 572	9 607 727	1 201	162 645

Obrázek 1 – Výsledky kontrol veterinární správy za rok 2021

Zdroj: Výsledky kontrol – Státní veterinární správa (svscr.cz)

Formulář žádosti o povolení chovu těchto druhů zvířat nalezneme na internetových stránkách ministerstva zemědělství. Pro bližší představu je níže k nahlédnutí.

Vzor žádosti o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči	
ŽÁDOST O POVOLENÍ CHOVU DRUHŮ ZVÍŘAT VYŽADUJÍCÍCH ZVLÁŠTNÍ PÉČI podle § 13 odst. 5, 6 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů	
<i>Žadatel - název právnické osoby nebo jméno a příjmení fyzické osoby:</i>	
<i>Statutární orgán žadatele (je-li žadatelem právnická osoba) - jméno a příjmení jeho člena:</i>	
<i>Osoba zmocněná k zastupování ve správním řízení - jméno, příjmení, adresa místa trvalého pobytu:</i>	<i>E-mail a telefon</i>
<i>Osoba, již bude svěřena péče o zvíře/zvířata (je-li žadatelem právnická osoba) - jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu:</i>	
Adresa místa chovu zvířat:	
<i>Datum odeslání žádosti:</i>	<i>Podpis žadatele, příp. razítko:</i>

Nedílnou součástí žádosti jsou 4 přílohy:

- 1/ druh/druhy a maximální počet chovaných jedinců a způsob a místo jejich trvalého nezaměnitelného označení, týká-li se žádost zvířete, které musí být takto označeno,
- 2/ stručný popis chovatelského zařízení (velikost, vybavení),
- 3/ souhlas odpovědné osoby s prováděním kontroly chovaného jedince nebo skupiny druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, míst a zařízení, v němž jsou tato zvířata chována, a prostor s chovem spojených, zejména prostor pro skladování krmiv,
- 4/ plná moc osoby zmocněné k zastupování ve správním řízení (není nutné, jedná-li ve správním řízení sám žadatel, který je fyzickou osobou, nebo statutární orgán právnické osoby).

ZÁZNAMY ORGÁNU VETERINÁRNÍ SPRÁVY		
Číslo jednací:	Datum doručení:	Převzal (podpis):

Obrázek 2 – Formulář pro zahájení chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči

Zdroj: internetové stránky Ministerstva zemědělství (eagri.cz)

3.5.3 CITES

Důležitou součástí v případě chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči je CITES, což je **mezinárodní úmluva** týkající se ochrany rostlin, volně žijících živočichů a mezinárodního obchodu s nimi. V této úmluvě je **více než 5000 druhů zvířat**, které mají specifické požadavky na fyzické a biologické potřeby. Všechny druhy, které jsou předmětem této úmluvy, musí být registrovány a dováženy do dalších zemí za stanovených podmínek.

Hlavním úkolem úmluvy je **regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy** živočichů a rostlin. To zajišťují dovozní a vývozní povolení přes hranice států. V současné době má úmluva CITES 182 členských zemí. Česká Republika se stala členem 1. 1. 1993.¹⁷

V České Republice byla nejprve úmluva CITES zajišťována zákonem č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dále do roku 2004 se postupovalo podle zákona č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Zároveň podle **vyhlášky č. 82/1997 Sb., Ministerstva životního prostředí**. Po roce 2004 se postupuje především podle nařízení Rady č. 338/97 a zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi. Součástí je i vyhláška č. 210/2010 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obchodování s ohroženými druhy. Veškeré dodržování podmínek ohrožených druhů živočichů stanovené úmluvou CITES **kontroluje Veterinární správa a Česká inspekce životního prostředí**, která je zřizována Ministerstvem životního prostředí. Je to orgán státní správy podle zákona č. 282/1991Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

Obchodování s ohroženými druhy podléhá přísným nařízením EU. Povolení k dovozu nebo vývozu mimo Evropu vydává Ministerstvo životního prostředí. Další informace týkající se veterinárních předpisů zajišťuje Státní veterinární správa ČR. Důležitá je i Celní správa ČR, která kontroluje dodržování podmínek dovozu a vývozu ohrožených zvířat.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR eviduje **více než 10 000 chovatelů**, kteří chovají živočichy zařazené do příloh úmluvy CITES. Legální obchod s těmito živočichy sleduje Světové monitorovací středisko ochrany přírody. Veškeré potřebné formuláře pro legální dovoz jsou ke stažení na stránkách Ministerstva životního prostředí. Nelegální obchod s ohroženými druhy kontroluje organizace TRAFFIC. Jde například o pytláctví, pašování zvířat nebo zabíjení pro trofeje.

---

¹⁷<https://newweb.env.cz/pusobnost/logo-cites/co-je-cites> (Ministerstvo životního prostředí)

2. Vlastní práce

Výzkumnou metodou této části práce bylo především **dotazníkové šetření**. Na základě toho byl sestaven anonymní dotazník cílený na chovatele zvířat. Dotazník obsahoval deset stanovených otázek, které byly postupně rozebrány pomocí grafů. Cílem dotazníku bylo zjistit informace ohledně chovu od většího počtu respondentů. Respondenti byli nalezeni na internetovém portálu **ifauna.cz**.

Dotazníkové šetření bylo rozpracováno pomocí grafů, ze kterých bylo zřejmé, které odpovědi převládají a naopak. Tímto způsobem bylo zjištěno, zda veterinární správa a zákony upravující chov zvířat vyžadujících zvláštní péči dostatečně regulují podmínky pro chov a jejich dodržování. Dotazník je k nahlédnutí v přílohách. **Viz příloha č. 3.**

Dále bylo poukázáno na proces pořízení zvířete, které se nachází v příloze úmluvy CITES a jaké podmínky musí chovatel splňovat při chovu na našem území.

4.1 Dotazníkové šetření

Jednalo se o anonymní dotazník, ve kterém bylo položeno deset otázek většímu počtu respondentů. Dotazník však vyplnilo pouze 18 respondentů ze všech oslovených. Otázky byly položeny různými způsoby, jako výběr z určitých druhů možností nebo otevřené otázky, kde dotazovaný mohl popsat své vlastní zkušenosti.

Otázky na chovatele byly ohledně pohlaví a věku. Dále na jejich chovy a zvířata se vztahovaly otázky, jaký druh a počet zvířat chovají, jak dlouhá je jejich praxe s chovem.

Další otázky ohledně veterinární správy, složitost a zdlouhavost získání povolení k chovu a četnost kontrol chovatelů právě veterinární správou. Poslední dvě položené otázky byly ohledně záliby k jejich chovům, a jakým způsobem chovatelé nahlíží na své zvíře z hlediska bezpečnosti.

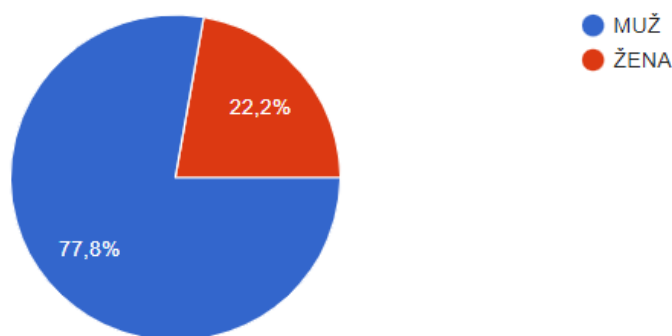
4.1.1 Věková skupina a pohlaví respondentů

Pro začátek byly stanoveny otázky ohledně věku a pohlaví chovatele těchto výjimečných zvířat. Dalo by se předpokládat, že chovatelé budou především muži, a to ve věkové skupině 46-60 let. Především z toho důvodu, že muž je fyzicky zdatnější pro splnění podmínek chovu a welfare zvířat a podle názoru autorky se i více o tato zvířata zajímají muži než ženy. Chovatelé starší 60 let již nemají tolik sil pro zvládnutí náročných podmínek chovu a předávají chovy svým mladším příbuzným.

Graf 1 Pohlaví respondentů

Pohlaví:

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

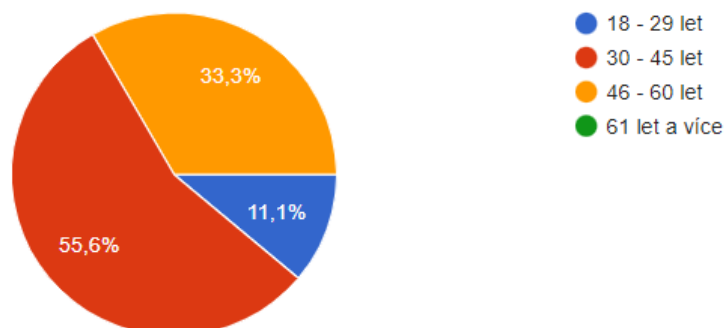
Otázka ohledně pohlaví byla povinnou součástí dotazníkového šetření. V tomto případě 77,8% dotazovaných byli muži a 22,2% ženy. Z koláčového grafu uvedeného výše je zřejmé, že většina dotazovaných chovatelů byla mužského pohlaví. Předpoklad ohledně pohlaví byl grafem jednoznačně potvrzen.

Věk zobrazuje následující graf, který určuje zastoupení věkových kategorií 18 - 29 let, 30 - 45 let, 46 - 60 let a věková kategorie 61 let a více. V grafu je vidět, že největší grafu tvoří věková kategorie 30 - 45 let, a to 55,6% z celkového počtu respondentů. Ve věku 46 - 60 let odpovědělo 33,3% dotazovaných a 11,1% v případě věkové kategorie 18 - 29 let. Ve věkové kategorii 61 let a více nebyl navázán kontakt s žádným z chovatelů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Graf 2 Věková kategorie

Věková kategorie:

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

Dle grafu uvedeného výše je zřejmé, že předpoklad ohledně věku potvrzen nebyl. Největší skupinu chovatelů (55,6%) tvořila věková kategorie 30 – 45 let.

4.1.2 Druh chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Další dotazníkovou kategorií byla otázka týkající se druhu zvířat vyžadujících zvláštní péči. Každý chovatel měl na výběr jedno ale i více druhů zvířat, pokud jich více chová. Druhy těchto zvláštních zvířat jsou v dotazníkovém šetření rozděleny do osmi skupin. Plazi, krokodýli, ptáci, primáti, šelmy, chobotnatci, lichokopytníci a sudokopytníci. Otázka byla povinná a všichni tázaní museli odpovědět. To znamená, že celkový počet osmnácti respondentů může chovat i více než jeden druh zvířete.

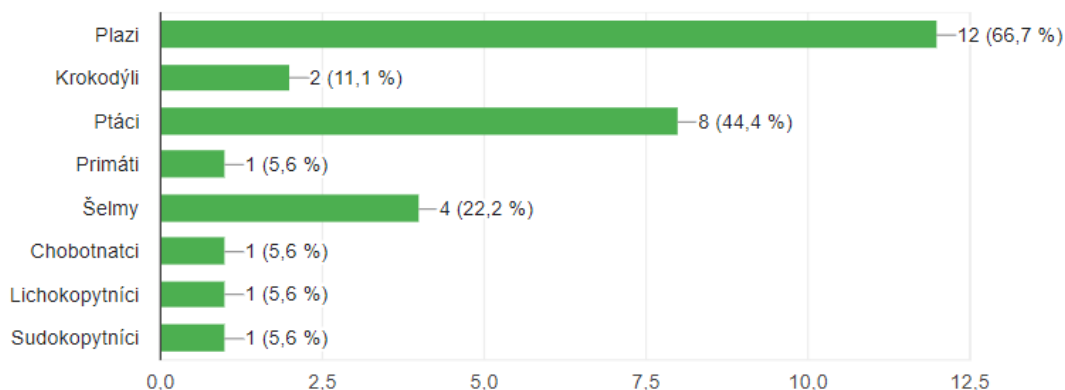
Předpokladem pro tuto otázku byla odpověď plazi a ptactvo. Nemají tak náročné podmínky pro chov oproti ostatním vyjmenovaným druhům. Autorka očekávala, že z hlediska různorodosti nároků druhů na fyziologické a biologické potřeby budou chovatelé většinou chovat jen jeden druh zvířete.

Tento předpoklad byl částečně vyvrácen. První a druhé místo obsadili plazi a následně ptáci. Na třetím místě se objevili chovatelé šelem. Dále chovatelé krokodýlů. Primáty, lichokopytníky, sudokopytníky a chobotnatce chová vždy jen jeden chovatel z dotazovaných. Z grafu je dále zřejmé, že většina chovatelů chová více druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Autorka předpokládala, že chovatelé většinou chovají jen jeden druh zvířat. Tento předpoklad byl vyvrácen. Většina chovatelů chová více než jeden druh zvířete.

Graf 3 Druhy chovaných zvířat vyžadujících zvláštní péči

Jaký druh těchto zvířat chováte?

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.3 Počet zvířat v chovu

Další otázkou z dotazníkového šetření byl počet zvířat v chovech jednotlivých chovatelů. Jak již bylo viditelné v předchozím grafu, že většina chovatelů má v chovu více druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, tento graf jen potvrzuje předešlou otázku.

Z hlediska náročnosti chovů autorka předpokládala, že počty chovaných zvířat budou někde uprostřed. Nejenže většina chovatelů chová více druhů zvířat, ale i větší počty. Z grafu je zřejmé, že 44,4% chovatelů má ve svých chovech 4 a více zvířat. Sedm z celkového počtu 18 chovatelů vlastní 2-3 zvířata a 3 chovatelé mají jen jedno jediné zvíře ve svém chovu.

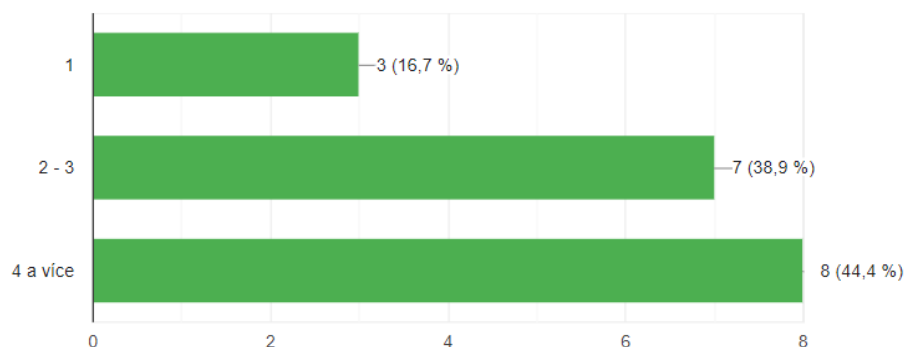
V tomto případě byl předpoklad vyvrácen. Většina dotazovaných chová více než 4 zvířata.

Graf 4 Počet zvířat v chovu

Kolik zvířat chováte?

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.4. Praxe s chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči

Důležitou součástí chovu byla také délka praxe. Na jejím základě mohlo být zjištěno, jak dlouho se chovatelé orientují na chov zvířat vyžadujících zvláštní péči. Otázka číslo 5 měla na výběr z možností podle počtu let praxe s chovem. Autorka v tomto případě předpokládala, že praxe s chovem by mohla být 5 let.

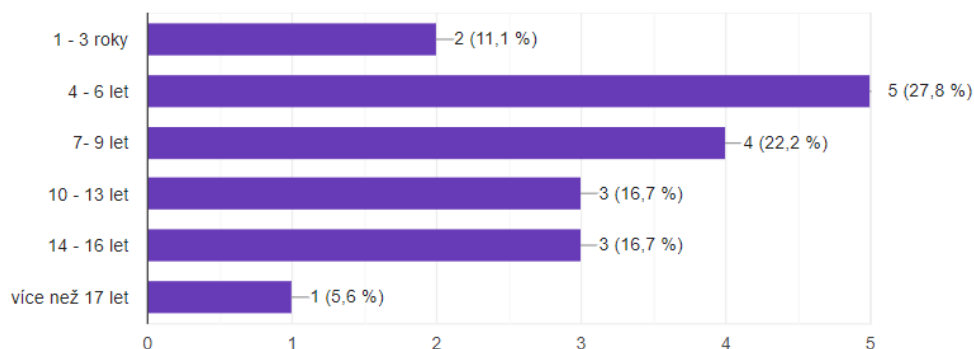
Na základě odpovědí v grafu níže může být vidět, že zkušenosti s chovem jsou nejčastěji v rozmezí 4 - 6 let. Na praxi s chovem 7 – 9 let odpověděli čtyři tázaní z celkových osmnácti. Dále po třech respondentech odpovědělo na počet praxe 10 – 13 a 14 - 16 let. S počtem let praxe se zvyšují i zkušenosti s chovem.

Jedním z dlouhodobých chovatelů byl i respondent, kterého zkušenosti s chovem trvají více než 17 let. Pozitivním zjištěním byl i zájem začínajících chovatelů o zvířata vyžadující zvláštní péči, kteří mají prozatím zkušenosti s chovem pouze 1 – 3 roky.

Graf 5 Praxe s chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči

Kolik let máte zkušenosti s chovem?

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

Předpoklad, který byl autorkou stanoven na období okolo pěti let, byl v tomto případě potvrzen. Graf ukazuje, že nejčastější počet let praxe s chovem je v rozmezí 4 – 6 let.

4.1.5. Složitost a zdlouhavost získání povolení od veterinární správy

Povolení pro chov zvířat vyžadujících zvláštní péči je přísně podmíněno. Chovatel žádající o povolení musí splňovat podmínky zletilosti a zároveň musí žádat o povolení chovu krajskou veterinární správu, příslušnou v místě chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči. O povolení se žádá pomocí formuláře, který je dostupný na internetových stránkách Ministerstva zemědělství a zároveň je k nahlédnutí v teoretické části **viz obrázek číslo 1**.

Hlavní podmínkou je zachování fyziologických funkcí a biologických potřeb tak, aby bylo zajištěno welfare zvířat. Záleží na druhu zvířat, která jsou chována, protože každý druh má své specifické požadavky na prostor, potravu a další. Na základě těchto poznatků byla položena otázka týkající se složitosti při získávání povolení od veterinární správy.

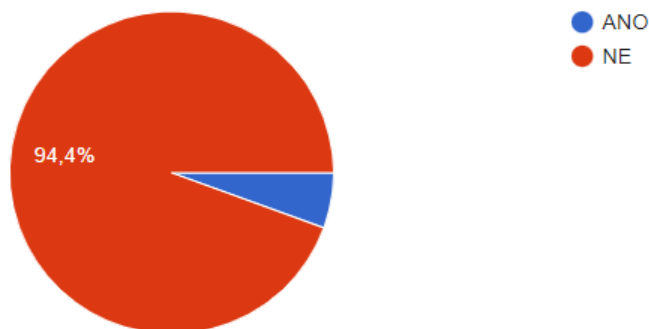
Zdálo by se, že bude proces složitý a bude pro chovatele hůře dostupný. Především z toho důvodu, aby si lidé, kteří chovu nerozumí, nemohli příliš snadno toto povolení získat. Na druhou stranu, pokud by proces získání povolení byl velmi složitý, je možné, že velká část lidí by chovala tato specifická zvířata ilegálně. Proto je snadné dojít k závěru, že bude pro všechny jednodušší, když veterinární správa vydá povolení relativně snadněji a zároveň bude moci kontrolovat dodržování podmínek po celou dobu chovu.

Z celkového počtu osmnácti tázaných 17 odpovědělo, že získání povolení nebylo nijak zdlouhavé ani náročné. Pouze 1 respondent odpověděl, že získání povolení složité bylo. Z čehož bylo zřejmé usoudit, že chovatelé mohou povolení získat jednoduše bez složité byrokracie.

Graf 6 Složitost a zdlouhavost získání povolení

Bylo složité a zdlouhavé získat povolení od Veterinární správy?

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.6. Kontrola chovu veterinární správou

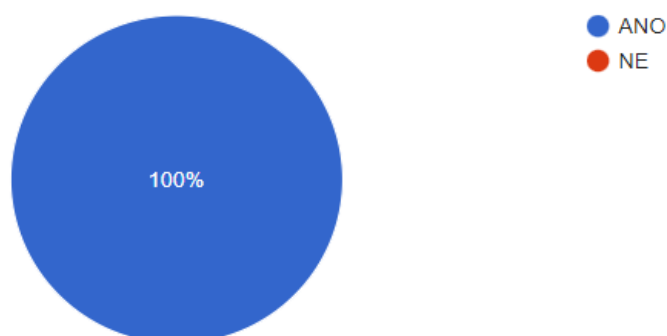
Další otázkou, která byla dotazovaným chovatelům položena, souvisela s povolením chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči a následným prováděním kontrol příslušnou veterinární správou. Kontroly by měly být vykonávány veterinární správou na základě zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, jak bylo zmíněno v kapitole č. 3.5 o postupu schvalování chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči, kde je nedílnou součástí kontrola veterinární správy. Jedná se o důležitou činnost, bez které by mohlo nastat ohrožení okolí v důsledku nedodržování podmínek stanovených zákonem, ale i narušení blahobytu zvířete v daném chovu.

Na základě těchto zjištění chovatelé odpovídali na otázky týkající se kontrol prováděných veterinární správou. Všichni z tázaných odpověděli, že kontroly probíhají. Tím graf poukazuje, že veterinární správa se pomocí kontrol snaží předejít zanedbání zvířat, ale i ohrožení osob v jejich okolí.

Graf 7 Kontrola chovu veterinární správou

Probíhají kontroly Vašeho chovu Veterinární správou ?

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.7. Četnost kontrol chovů zvířat vyžadujících zvláštní péči

Na základě informací zjištěných z předešlé otázky, navazuje otázka o četnosti kontrol veterinární správou. Bylo zjištěno, že kontroly probíhají alespoň 1x za rok. Je kontrolován prostor, ve kterém jsou zvířata chována a zároveň zda byly splněny podmínky pro jejich základní biologické a fyziologické potřeby. Chovatelé se mohli v této otázce o průběhu kontrol rozepsat a tím potvrdit zákonné postupy, které by měla veterinární správa z hlediska kontrol splňovat.

Ze všech odpovědí je zřejmé, že kontroly opravdu probíhají minimálně 1x ročně. Kontroly mohou probíhat i na základě udání jiné osoby. Kontrola není prováděna pouze veterinární správou, ale také Českou inspekcí životního prostředí (zřízenou zákonem 282/1991 Sb., a podřízenou Ministerstvu životního prostředí). Řeší se především welfare zvířat, celkový chov, zázemí, potrava a v poslední řadě je kontrolována i administrativa spojená s chovem.

4.1.8. Pokud kontroly probíhají, uveďte prosím, četnost a průběh kontrol.

Odpovědi tázaných:

1. Kontroly probíhají každoročně, většinou alespoň 2x za rok. Nikdy nebyl s kontrolou problém.

2. Kontrola 1x až 2x do roka. Pravidelná, nahlášená nebo na udání. Kontrola probíhá od administrativy až po kontrolu chovu zvířat, bezpečnosti a zázemí.
3. 1-2x za rok. Kontroluje se welfare zvířat, jejich prostory, potrava, čistota, teplota atd.
4. Minimálně dvakrát v roce.
5. Většinou 1x za rok. Někdy se stalo, že i 2x do roka.
6. Jednou za rok. Kontrolují vše. Vždy vše v pořádku
7. Kontroly probíhají každý rok, většinou 2x. Kontroly neprovádí jen veterinární správa, ale i česká inspekce životního prostředí a CITES.
8. 1-2x do roka.
9. Probíhají. Myslím, že 1 za rok. Záleží na lidech v okolí, pokud je to na udání, jsou kontroly i častější. Kontroluje se celkově chov a všechny jeho podmínky, které musí být splněny.
10. Za 4 roky asi 6 kontrol.
11. Každý rok alespoň jedna kontrola.
12. Kontrola probíhá i na udání. Z tohoto důvodu může být častá.
13. Většinou jednou nebo dvakrát do roka. Kontroluje se veškerá administrativa spojená s chovem a chov samotný.
14. Každoroční kontrola.
15. Probíhají často.
16. Jednou za rok, myslím.
17. 1x za rok, nic detailního, spíše kontrolují stavy zvířat a administrativu.
18. Z veterinární správy jednou za rok, pak jezdí i další kontroly.

4.1.9. Je chov především zálibou?

V tomto případě se nejedná o běžný druh zvířat, která jsou v domácnostech chována. Vzniká podnět k otázce, zda je chov zvířat vyžadujících zvláštní péči především zálibou nebo jestli je pro chovatele i něčím jiným.

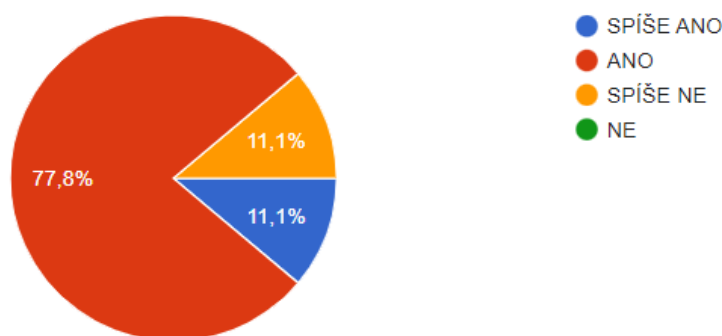
Záliba k chovu by byla nejlepším řešením těchto chovů, a to především z toho důvodu, že na základě citového pouta je větší předpoklad pro splnění welfare zvířete. Určitě se najdou i lidé, kteří mají zřízený chov především za účelem zisku. Jedná se o rozmnožování chovů nebo pro další účely, jako je například výzkum. Na základě těchto domněnek byla položena otázka, zda je chov především zálibou. Na tuto otázku většina respondentů odpověděla, že ano. Ti, kteří

odpověděli jinak, spadají nejspíše do skupiny chovatelů, kteří chovají zvířata z důvodu zisku či pro výzkum.

Graf 8 Je chov především zálibou?

Je pro Vás tento chov především zálibou ?

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.10. Nebezpečnost chovaných zvířat

V poslední dotazníkové otázce se objevil dotaz, zda si respondenti myslí, že jimi chovaná zvířata mohou být nebezpečná pro své okolí.

Jak bylo z dotazníků zjištěno v předchozí dotazníkové otázce, většina chovatelů chová tato zvířata pro zálibu. Lidé žijící v jejich okolí na to ale nemusí mít stejný názor. Pokud je člověk sousedem osoby chovající tento specifický druh zvířete, může pro něho být tento chov spíše hrozcím nebezpečím. V případě nedodržení podmínek stanovených veterinární správou by k takové situaci mohlo reálně dojít. Zvíře z těchto nebezpečných druhů by mohlo ohrozit život osob i jiných zvířat. Lidé sousedící s chovatelem nemají nikdy jistotu, že se útěk zvířete nemůže uskutečnit i když proti tomu chovatel učinil veškerá opatření.

Každý z chovatelů musí chápat nelehké postavení svých sousedů a blízkého okolí. Na základě veškerých informací i ohledně možného nebezpečí si chovatelé musí dobře rozmyslet a zajistit veškeré podmínky bezpečnosti svých chovů. Proto bylo důležité pomocí dotazníku zjistit, zda si tuto závažnou skutečnost, tedy nebezpečnost chovu, uvědomují i samotní chovatelé těchto druhů.

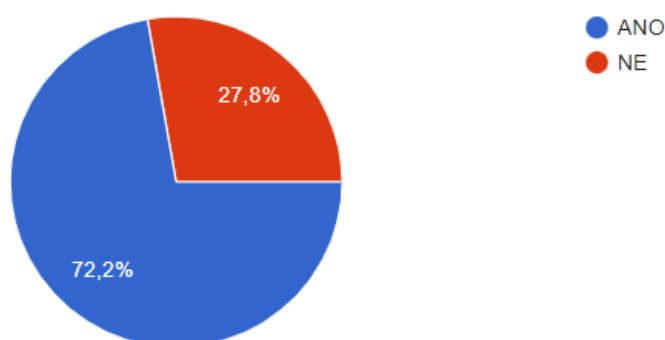
Respondenti vybírali pouze z odpovědí ano či ne. Z dotazníkového šetření a následného grafu bylo zřejmé, že 72,2% tázaných si uvědomovalo nebezpečnost svých chovů. Chovatelé,

kteří odpověděli, že jejich chovy mohou být pro okolí nebezpečné, jsou lidé, kteří jsou zodpovědní a uvědomují si potenciaální riziko. Menší počet dotazovaných, necelých 30% se domníval, že jejich chovy nemohou být nebezpečné pro jejich okolí. Dalo by se říci, že chovatelé, kteří odpověděli záporně, jsou zaslepeni chováním svého zvířete k nim samým. Zapomínají na nečekané reakce zvířete k jiným osobám, především k dětem, které mohou mít fatální následky.

Graf 9 Nebezpečnost chovaných zvířat

Myslíte si, že Vámi chované zvíře/ zvířata může/mohou být nebezpečná pro okolí?

18 odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Proces pořízení zvířete vyžadujícího zvláštní péči

Než začne člověk uvažovat o zřízení chovu specifických druhů zvířat, měl by mít zjištěny veškeré podmínky, které musí v rámci zákona dodržet a následně i dodržovat po celou dobu chovu. Dále vybrat zvíře, kterému může poskytnout potřebné prostory a vyvarovat se tím problémům s veterinární správou.

Jako příklad poslouží papoušek druhu Žako velký, který je součástí úmluvy o ochraně zvířat. V tomto případě se jedná o druh spadající do kategorie CITES I. Jeho velikost je okolo 35 cm a váží přibližně 500 g. Maximální doba života v zajetí je 60 let. Vyskytuje se v oblastech rovníkové Afriky, na jihu Konga, v Tanzánii, v západní Keňi v Ugandě. Dnes je již tento druh uměle vysazen po celém světě. Tento druh papouška je nejpopulárnějším pro chov i v České republice, viz příloha číslo 3.

Papoušek je velice učenlivý a lidmi oblíbený druh. Jeho chov není doporučen začátečníkům. Je náročný především časově. Zároveň, díky své dlouhověkosti, se stává závazkem na mnoho let.

Koupě by měla probíhat u prověřeného chovatele nebo na chovatelské burze. Důležitý je kontakt s chovatelem i po koupi. V případě nejasností a potřebných rad ohledně chovu. Pořízení papouška Žako by mělo být nejen s písemnou kupní smlouvou, ale také s testy DNA, které určují pohlaví a s testem PBFD (cirkoviroza papoušků). Důležité jsou i testy na polyomaviry (APV) a chlamydie. Dále by neměl chybět doklad o registraci v seznamu CITES, který by měl být vydán společně s papouškem a veškerou dokumentací. Papoušek je označen kroužkem nebo čipem, který musí souhlasit s údaji v dokumentaci. Pokud by číselné označení nesouhlasilo s dokumentací, mohla by Česká obchodní inspekce životního prostředí papouška odebrat. Do roku 2009 byl papoušek v seznamu úmluvy CITES zahrnut a po tomto roce vyjmut. Tato registrace je opět nutná od roku 2017, kdy papoušek Žako vstupuje do přílohy CITES I. Chovatelé, kteří vlastnili papouška, již před rokem 2017 měli povinnou lhůtu 30 dní pro registraci.

Před samotnou koupí musí být připravené místo, které splňuje podmínky pro chov tohoto papouška. Klec musí být bytelná o minimálních rozměrech 110 x 80 x 170 cm. Ideální jsou nerezové klece. Nutná je i bezpečnostní pojistka klece a dvířek. Průměr prutů mříže by měl být minimálně 2 – 3 mm, Uvnitř klece musí být umístěny nerezové misky na krmivo, pamlsky a vodu. Oblíbená jsou bidélka z očištěných větví. Ohledně potravy je důležité podávat papouškům každý den pestrou stravu, která je určená ve směsích pro velké papoušky a doplněná ovocem, zeleninou, ořechy, kukuřičnými klasy, rýží a větviček z ovocných stromů. Pro zpestření sěpiové kosti, tvaroh a bylinky.

V tomto případě se jedná o poměrně tichého a bezproblémového papouška, ale dokáže se i hlasitě ozvat. Proto je vždy důležité před zahájením chovu kontaktovat sousedy a předejít tak možným sousedským sporům. To platí zejména v situacích, kdy je voliéra umístěna ve venkovních prostorách. Dle novely zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, která nabyla dne 1. 1. 2021 účinnost, musí krajská veterinární stanice hlásit zahájení, změnu či odnětí chovu obcím ve kterých se zvíře vyžadující zvláštní péči nachází.

Na základě těchto zjištění bylo provedeno šetření na městském úřadě v Hořicích a obecním úřadě v Podhorním Újezdě. Bohužel informovanost o chovech zvířat vyžadujících zvláštní péči nebyla v obci nijak prokázána. S tímto specifickým chovem se nikdy v obci nesetkali nebo nemají žádné informace o tom, zda chov v obci někdy probíhal nebo probíhá. Tyto informace by mohli vést k doplnění, týkající se ohlašovací povinnosti při zahájení

specifických chovu. Ve městě Hořice je informovanost z hlediska tohoto tématu na vyšší úrovni. S chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči se již setkali a zároveň mají informace o ohlašovací povinnosti, která je požadována krajskou veterinární stanicí - v tomto případě Hradec Králové.

Výsledky a diskuse

Na základě zjištění a výsledků dotazníkového šetření je zřejmé, že **chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči je vyhláškou č.411/2008 Sb. velmi dobře ošetřen**. Bohužel nedostatkem u stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči je problém s vyjmenováním druhu savců. Zákon poukazuje na rozdělení savců pouze do skupin primáti, šelmy, chobotnatci, lichokopytníci a sudokopytníci.

Zákon by měl uvádět v seznamu i kytovce (Cetacea). Je spíše nepravděpodobné, že by někdo v České republice chtěl chovat kosatku, vorvaně či dokonce plejtváka, ale i přesto by mělo být na tento druh v zákoně poukázáno. Doba se rychle mění a s ní i trendy, a proto je možné, že se v budoucnu začne chov tohoto druhu stávat běžnějším.

Dalším druhem, který zákon nevymezuje, je druh Sirény (Sirenia). Představitelem tohoto druhu jsou kapustňáci, kteří jsou sice podobní chobotnatcům, ale řadí se do samostatné skupiny. V případě, že by se někdo rozhodl tato zvířata chovat a zákon nemá stanovené podmínky pro tento chov, chovatel nežádá o povolení krajskou veterinární správu. Pokud by taková situace nastala, zvíře by žilo v zajetí bez kontrol veterinární správy a dalších institucí. Lze předpokládat, že u zvířete, které není druhem zvířete podle vyhlášky č.411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči by mohly být porušeny jeho biologické i fyziologické potřeby.

V případě nevymezení těchto druhů v zákoně by mohlo zároveň dojít k narušení pohody (welfare) zvířete, aniž by si to jeho chovatel uvědomoval, a to především z toho důvodu, že zákon neupravuje žádné podmínky chovu, které musí chovatel pro tato specifická vodní zvířata splňovat. Tím nemohou být zřízeny ani kontroly, které jsou pro tyto druhy důležitou součástí pro jejich vývoj. To vše může ovlivnit jak chovatele, tak osoby žijící ve společné domácnosti a zároveň sousedící obyvatele.

Dotazníkové šetření mělo poukázat především na druhy, které jsou nejčastěji chované a dále na povolení veterinární správou a její kontroly. Šetřením **bylo zjištěno, že nejčastěji chovaným druhem jsou především plazi a ptáci**. Což se dalo i z hlediska menší náročnosti předpokládat.

Ovšem překvapením byla četnost a dodržování kontrol chovů veterinární správou. Na internetu koluje velké množství inzerátů chovatelů, kteří prodávají svá zvířata bez dokladů CITES a bez povolení chovu veterinární správou. V dotazníkovém šetření byli nalezeni chovatelé, kteří jsou zodpovědnými osobami. Nemají v úmyslu žádným způsobem poškodit své okolí a své chovy zřizují legální cestou. Bohužel, podmínky pro zjištění nelegálních chovatelů jsou většinou do doby, než se něco stane, pro veterinární správu téměř nedohledatelné.

V této věci by měla být silnější propojenost obcí s veterinární správou. Na místním obecním úřadě v Podhorním Újezdě o chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči a nově stanovených podmínkách pro vybrané druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči, které musí chovatel splňovat, a to zároveň i vůči obci, nemají žádné informace. Na obecním úřadě nikdo nevěděl o tomto tématu vůbec nic. Odpovědí byla pouze poznámka, že v případě, že nastane tato situace přímo v obci, začnou se tématu věnovat. To poukazuje na nepřipravenost obcí na dané téma, které by mělo být pomocným bodem pro budoucího chovatele.

Veterinární správa pravidelně kontroluje legální chovy, které z výsledků dotazníkového šetření jsou **minimálně 1x ročně**, u některých chovatelů i častější. Výsledkem dotazníku nebyla ani jedna z odpovědí, která by kontroly veterinární správy nepotvrdila. Problémem v tomto směru nebude nedodržování kontrol veterinární správou. Spíše by kontroly mohly být častější. Někteří respondenti uvádějí dvakrát do roka, ale i více. Kontroly neprobíhají jen veterinární správou, ale i dalšími institucemi.

Při kontrolách se zjišťuje, zda jsou podmínky chovu stále vyhovující a zda bylo dodrženo i welfare zvířete. Dále se kontroluje i navyšování počtu zvířat a jejich fyzický stav kontrolovaný veterinárním lékařem. Z tohoto důvodu by bylo vhodnější zavedení častějších kontrol, které by lépe a především dříve, odhalily nedodržení podmínek těchto specifických chovů. Z hlediska rozmnožování zvířat mohou být podmínky snadněji a rychleji porušeny.

5. Závěr

Závěrem jsou shrnuta veškerá zjištění z teoretické a praktické části bakalářské práce. Základní otázkou bylo, zda zákony upravující chov zvířat vyžadujících zvláštní péči dostatečně regulují výskyt takovýchto živočichů mezi chovateli nebo zda jsou naopak mělké a bezobsažné a umožňují chovatelům jistou anarchii v držení.

Dle dotazníkového šetření bylo od respondentů zjištěno, že každého chovatele a jeho chov **kontroluje minimálně 1x za rok veterinární správa** v souladu se zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, a to místně příslušná k místu, kde chov probíhá. Bylo zjištěno, že **kontroly neprovádí jen veterinární správa, ale také organizace CITES pomocí České inspekce životního prostředí**. Společně kontrolují dodržování potřebného prostoru pro chov, počty zvířat, potravu, zdravotní stav a administrativu spojenou s chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Zřejmé je tedy, že chovy jsou dobře kontrolovány. V případě upozornění na nedodržení podmínek jsou kontroly čtenější. Kontroly probíhají i při změnách počtu zvířat v chovech. Na základě **zprísňování určitých chovů** již nebude možné rozmnožovat a přesouvat ze zahraničí na území České republiky vybrané druhy **šelem a lidoopů**. Zprísňení se týká i cirkusů, kde nebude možné bez speciální licence předvádět zvířata na veřejnosti.

Dále s platností od února 2022 pro chov šelem a lidoopů je zakázán chov nebo jeho rozšíření před získáním povolení. **Chovatel musí vést evidenci ke všem zvířatům**. Nově je upraven i rozdíl mezi podáním první žádosti o povolení chovu a jejím prodloužením. Podmínky chovu různých druhů zvířat se stále zpřísňují, aby nebyly v rozporu s welfare zvířat, a dále se těmito změnami **v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání regulují počty chovů osobám**, které mají tyto nebezpečné druhy jen pro potřebu zisku.

Bohužel se najdou i jedinci, kteří nehlásí chov zvířat vyžadujících zvláštní péči veterinární správě. Toto jednání je bohužel těžko dohledatelné. Dokud není chovatel nahlášen jinou osobou nebo nevznikne-li nějaká újma na majetku či zdraví osob.

Pozitivním zjištěním bylo, že většina chovatelů vnímá své chovy jako nebezpečné pro své okolí. Je zřejmá **ostrážitost chovatelů vůči možné způsobené škodě na majetku, zdraví ale i osob**. Kontrolní orgány zároveň častěji kontrolují zajištění prostorů, ve kterých jsou zvířata chována, aby předcházely některé z možných negativních situací spjatých s chovem.

Bylo zjištěno, že informovanost týkající se **chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči je v obcích nedostatečná**. Neznalost této problematiky v obcích by mohla vést k nelegálnímu chovu zvířat. Bez ohlášení chovu krajské veterinární správě by mohlo být ohroženo zdraví zvířat a osob v jejich okolí.

Dalším důležitým poznatkem bylo, že **vyhláška č.411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, je opravdu dobře vypracována.** Jsou zde zakotveny požadavky, které musí chovatel splňovat, aby mohl chovat zvířata, která mají specifické potřeby a nejsou typickými pro chovy v naší zemi. Objeven byl však **nedostatek: Vyhláška** určuje jen většinu druhů zvířat a bohužel nikde **neuvádí v seznamu kytovce a sirény.** Což jsou sice specifické druhy, spíše nepravděpodobné v České republice, ale ne zcela nereálné.

6. Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace:

1. HENDRYCH, Dušan, a kol. Právní slovník. 1. vydání. Praha: S.H.Beck, 2001, ISBN 80-7179-360-4.
2. CHAPOUTHIER, Georges; SMOLOVÁ, Olga. Zvířecí práva. Vyd. 1. Praha: Triton, 2013, ISBN 978-80-7387-607-4
3. KNAPP, Viktor. Teorie práva. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, ISBN 80-7179-028-1
4. MÜLLEROVÁ, Hana, David ČERNÝ a Adam DOLEŽAL. Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. Právo - etika - společnost. ISBN 978-80-200-2601-9.
5. MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013, ISBN: 978-80-200-2317-9.
6. Občanský zákoník III. velký komentář. Svazek. § 419-654 Věci a právní skutečnosti. Autoři: Melzer, Tégl a kol., 1. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN: 978-80-7502-003-1
7. PETROV, J. VÝTISK, M. BERAN, V. et al: Občanský zákoník. KOMENTÁŘ. Praha: C.H.Beck 2017. ISBN 978-80-7400-653-1
8. SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela. Veterinární zákon. Praha: WoltersKluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-398-5.
9. MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kol. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IX. §2894-3081. 1. vyd. Praha: Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-199-1.
10. ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA a kol., Občanský zákoník. Komentář, Svazek I, (§1–654), WoltersKluwer 2013, ISBN: 978-80-7478-370-8

Zdroje z právních předpisů:

1. Vládní nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání.
2. Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v platném znění.
3. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, v platném znění.
5. Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění.
6. Zákon 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

7. Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin... (zákon o obchodování s ohroženými druhy)
8. Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

Internetové zdroje:

1. <https://cit.vfu.cz/ozw/predpisy.html> - provozovatel Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
2. Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). Nový občanský zákoník [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, © 2013-2015
3. https://eagri.cz/public/web/file/1409/VYKLAD_K_VYHLASCE_c._411_2008_Sb._O_STANOVENI_DRUHU_ZVIRAT_VYZADUJICICH_ZVLASTNI_PECI.pdf.
Provozovatel: Ministerstvo zemědělství
4. <https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/dalsi-temata/druhy-zvirat-vyzadujici-zvlastni-peci/> Provozovatel: Ministerstvo zemědělství
5. <https://newweb.env.cz/pusobnost/logo-cites/co-je-cites>.
Provozovatel: Ministerstvo životního prostředí
6. https://www.mzp.cz/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy. Provozovatel: Ministerstvo životního prostředí
7. <https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/> Provozovatel: Státní veterinární správa
8. https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/F95482006B39189EC12564E3007B29DB/%24file/Z%20282_1991.pdf: Ministerstvo životního prostředí
9. <https://www.nature.cz/obchod-s-exotikou>: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

10. Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví respondentů	25
Graf 2 Věková kategorie.....	26
Graf 3 Druhy chovaných zvířat vyžadujících zvláštní péči.....	27
Graf 4 Počet zvířat v chovu	28
Graf 5 Praxe s chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči	29
Graf 6 Složitost a zdlouhavost získání povolení	30
Graf 7 Kontrola chovu veterinární správou	31
Graf 8 Je chov především zálibou?	33
Graf 9 Nebezpečnost chovaných zvířat	34

11. Seznam obrázků

Obrázek 1 – Výsledky kontrol veterinární správy za rok 2021	21
Obrázek 2 – Formulář pro zahájení chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči.....	22

12. Seznam příloh

Příloha č. 1 - dle vyhlášky č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči

Příloha č. 2 – výpis z registru CITES k 31. 12. 2020

Příloha č. 3 – dotazník – Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči

13. Přílohy

Příloha č. 1

Třída: Plazi (Reptilia) – všechny jedovaté druhy

Řád: krokodýli (Crocodylia) – všechny druhy

Třída: Ptáci (Aves)

Řád: kasuáři (casuariiformes) – všechny druhy mimo rodu Dromaius

Řád: dravci (falconiformes) – čeleď: jestřábovití (accipitridae), druhy: Aquila, Hieraaetus, Pithecophaga, Spizaetus, Harpia, Haliaetus – všechny druhy

Řád: Sovy (Strigiformes)

Čeleď: Sovovití (Strigidae)

Rod: Bubo - všechny druhy

Řád: Krátkokřídlí (Gruiformes)

Čeleď: jeřábovití (Gruidae)

Rod: Grus – všechny druhy

Řád: Brodiví (Ciconiiformes)

Čeleď: Volavkovití (Ardeidae)

Rod: Ardea, Ardeola a Egretta – všechny druhy

Třída: Savci (Mammalia)

Řád: Primáti (Primates) – všechny druhy

Řád: Šelmy (Carnivora) – všechny druhy včetně ploutvonožců (Pinnipedia)

s výjimkou domestikovaných druhů: pes, kočka, fretka a zvířata chovaná jako zvěř v zajetí podle zákona o myslivosti (č.59/2003 Sb. o myslivosti).

Řád: Chobotnatci (Proboscidea) – všechny druhy

Řád: Lichokopytníci (Perissodactyla) – všechny druhy

s výjimkou druhů označovaných nebo evidovaných podle plemenářského zákona a to zákona č. 154/2000 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat.

Řád: Sudokopytníci (Artiodactyla) – všechny druhy

s výjimkou druhů označovaných nebo evidovaných podle plemenářského zákona, zvířat chovaných jako zvěř v zajetí podle zákona o myslivosti, lamy krotké a alpaky.

Tyto vybrané druhy zvířat vyžadující zvláštní péči, které musí být trvale nezaměnitelně označeny, pokud již nejsou označeny podle jiných předpisů.

- a) podle § 2 odst. 1 písm. a) nejpozději při dosažení 30 cm délky těla
- b) podle § 2 odst. 1 písm. b) nejpozději při dosažení 18 cm délky těla
- c) podle § 2 odst. 2 před vylétnutím z hnízda, nejpozději do 30 dnů po vylíhnutí
- d) podle § 2 odst. 3 písm. a) dříve, než jsou odstaveni od matky
- e) podle § 2 odst. 3 písm. b), c), d) a e) před odstavením, nejpozději do 90 dnů po narození.

18

---

¹⁸<https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/dalsi-temata/druhy-zvirat-vyzadujici-zvlastni-peci/>

Počty registrovaných exemplářů papoušků druhů z přílohy CITES I

(výpis z Registru CITES k 31.12.2020)

Druh český	Druh latinsky	1. pol. 2019	2. pol. 2019	1. pol. 2020	2. pol. 2020
amazoňan fialovotemenný	<i>Amazona finschi</i>	238	254	247	266
amazoňan ohnivý	<i>Amazona guildingii</i>	1	1	1	1
amazoňan kubánský	<i>Amazona leucocephala</i>	1 164	1 196	1 152	1 223
amazoňan nádherný	<i>Amazona pretrei</i>	128	144	143	145
amazoňan rudoocasý	<i>Amazona brasiliensis</i>	107	121	118	127
amazoňan rudoooký	<i>Amazona rhodocorytha</i>	139	140	133	129
amazoňan tukumanský	<i>Amazona tucumana</i>	49	49	56	54
amazoňan velký	<i>Amazona oratrix</i>	1 176	1 272	1 269	1 276
amazoňan vínorudý	<i>Amazona vinacea</i>	475	512	509	525
amazoňan zelenolící	<i>Amazona viridigenalis</i>	180	183	188	200
amazoňan žlutokrký	<i>Amazona auropalliata</i>	316	308	346	342
amazoňan žlutoramenný	<i>Amazona barbadensis</i>	43	45	48	49
amazónek červenohlavý	<i>Pionopsitta pileata</i>	43	45	43	47
ara arakanga	<i>Ara macao</i>	579	630	627	668
ara červenouchý	<i>Ara rubrogenys</i>	202	224	223	229
ara hyacintový	<i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	178	191	211	212
ara kaninda	<i>Ara glaucogularis</i>	132	147	157	159
ara kobaltový	<i>Anodorhynchus leari</i>	6	6	6	5
ara marakána	<i>Primolius maracana</i>	482	509	534	567
ara horský	<i>Primolius couloni</i>	144	145	136	141
ara vojenský	<i>Ara militaris</i>	258	259	249	254
ara zelený	<i>Ara ambiguus</i>	85	84	90	90
aratinga žlutý	<i>Guarouba guarouba</i>	344	385	383	417
kakadu palmový	<i>Probosciger aterrimus</i>	63	64	66	50
kakadu filipínský	<i>Cacatua haematuropygia</i>	11	5	5	4
kakadu Goffinův	<i>Cacatua goffini</i>	62	61	60	61
kakadu molucký	<i>Cacatua moluccensis</i>	168	174	174	178
kakadu žlutolící	<i>Cacatua sulphurea</i>	283	289	291	311
papoušek žlutokřídý	<i>Psephotus dissimilis</i>	13	13	13	13
papoušek chocholatý	<i>Eunymphicus cornutus</i>	187	197	186	190
pyrura modrobradý	<i>Pyrrhura cruentata</i>	208	219	220	229
papoušek žlutoramenný	<i>Psephotus chrysopterygius</i>	15	8	8	7
žako velký a liberijský	<i>Psittacus erithacus</i>	9 646	10 073	10 483	10 779

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí ČR

¹⁹https://www.svscr.cz/wp-content/files/pohoda-zvirat/kontroly_podle_zvirat_2021.pdf

Dotazník - CHOV ZVÍŘAT VYŽADUJÍCÍCH ZVLÁŠTNÍ PÉČI

Jsem studentka ČZU a v rámci praktické části mé bakalářské práce bych se Vás ráda prostřednictvím tohoto anonymního dotazníku zeptala na pár otázek. Předem moc děkuji za Váš čas a spolupráci.

 natulinka1996@seznam.cz (nesdílelo) [Přepnout účet](#)

*Povinné pole

Pohlaví: *

MUŽ

ŽENA

Věková kategorie: *

18 - 29 let

30 - 45 let

46 - 60 let

61 let a více

Jaký druh těchto zvířat chováte? *

- Plazi
- Krokodýli
- Ptáci
- Primáti
- Šelmy
- Chobotnatci
- Lichokopytníci
- Sudokopytníci

Kolik zvířat chováte?

- 1
- 2 - 3
- 4 a více

Kolik let máte zkušeností s chovem? *

Vaše odpověď

Bylo složité a zdlouhavé získat povolení od Veterinární správy? *

ANO

NE

Probíhají kontroly Vašeho chovu Veterinární správou? *

ANO

NE

Pokud kontroly probíhají, uveďte prosím, četnost a průběh kontrol.

Vaše odpověď _____

Je pro Vás tento chov především zálibou? *

SPÍŠE ANO

ANO

SPÍŠE NE

NE